

Undervisningsoplæg til novellen

Lotterisvensken

Martin Andersen Nexø, 1898

af Ingrid Kofod Larsen

Lotterisvensken af Martin Andersen Nexø

Martin Andersen Nexø født i 1869 på Christianshavn, død i 1954 i Dresden, begravet på Assistens Kirkegården i København. Navnet kunne indikere, at han er født på Bornholm, det er han ikke. Efter først at have boet på Christianshavn, derefter i det vi i dag kender som Brumleby (tidligere Lægeforeningens Boliger på Østerbro), kom han som 8 årig til Bornholm.

Navnet Nexø tog han efter, at en boghandler i Askov anbefalede den kommende forfatter det, et navn, som der ville blive lagt mærke til, og som ville sikre ham en god placering på boghylden, altså under N og ikke A.

Martin Andersen Nexø kaldte sig gennem hele sit liv for bornholmer, og det lille gule hus i Nexø, der i dag er museum for forfatteren, for sit barndomshjem.

Martin Andersen Nexø er nok mest kendt for sine to store romaner *Pelle Erobreren* og *Ditte Menneskebarn*, men hans forfatterskab indeholder et utal af andre værker, eksempelvis kronikker, digte, avisartikler, rejsebeskrivelser og ikke mindst noveller. Den novelle, som I nu skal beskæftige jer med, hører til blandt en af de tidligste noveller, han skrev. Skrevet i 1896.

Martin tilhører de, vi kalder Det folkelige Gennembrud.

Martin Andersen Nexøs forfatterskab er præget af en dyb social indignation, han kæmpede for de svages forhold og rettigheder i samfundet. Han skrev med hjertet, og hans budskab er stadig aktuelt. Gennem forfatterskabet ser vi også hans store kendskab til verdenslitteraturen og bibelens fortællinger. Forfatterskabet er kendt i en meget stor del af verden og oversat til op til 20 forskellige sprog.

Meget af det, Martin Andersen Nexø skrev, tog udgangspunkt i hans eget liv, også denne novelle, som I nu skal beskæftige jer med. Gennem store dele af Martins forfatterskab mærker vi hans tætte forhold til moderen, de stærke kvinder i forfatterskabet symboliserer ofte hans egen mor.

Tidstavle: [Hos DLS – Tekstnet](#) og ved Henrik Yde [1869-2022](#)

Litteratur kan ændre verden

Kort resume af **Lotterisvensken**

Lotterisvensken, titelpersonen er svensk indvandrer, han er stenhugger, vi får ikke noget navn på, men han omtales som "Svensken", "Far" eller "Manden". Svensken er ludfattig, skal han gøre sig håb om en bedre tilværelse, kan det ikke ske ved lønarbejde, han må forsøge med lotteriet.

Vi møder Svensken, hvor han forsøger at købe en ottendedel lotteriseddel, vi møder hierarkiet i form af lotterikollektøren, der ikke værdiger den ludfattige mand et blik. Svensken får dog omsider - efter en ventetid lov til at købe en kvart lotteriseddel, dette har han kun råd til ved at afstå fra den daglige brændevin. Konen forfærdes, da hun hører om hans køb, men glædes over, at han ikke mere vil have den dyre brændevin, hun gør i stedet hans mad mere lækker. Svensken overholder dog ikke løftet, han begynder i stedet at købe sin brændevin i smug på

kroen. På et tidspunkt bliver svenskens yngste barn sygt, han kan vælge mellem at sende bud efter lægen eller forny lotterisedlen, han vælger at forny sedlen. Barnet dør. Svenskens selvdestruktion fortsætter og øges.

Arbejdet med **Lotterisvensken**

Teksten præsenteres for klassen, der gøres opmærksom på, at det er en ældre tekst. [Link til digital udgave hos DSL – Tekstnet](#). (Ordforklaring findes i DSL udgave af Lotterisvensken, kommenteret af Henrik Yde.)

Forslag til fordybelsesområder

Ludomani, fattigdom, kønsforskelle, Kvindesyn.....

Der arbejdes med:

Det historiske - fagbevægelsens historie

Klasseskel

Fag der forsvandt

Trække paralleller til nyere forfattere

Morten Pape - Planen kontra Pelle Erobreren, realisere lykkedrømmen
Iben Mondrup - Tabita-Vittu - Bjørn, det svigtede barn - forældres "egoisme"

Til ELEVERNE

Ned i teksten

[Novellen høres \(oplæst af Søren Hauch Fausbøll\)](#)

Hvilke personer hører vi om ?

- A. Lotterisvensken
- B. Svenskens kone
- C. Svenskens børn
- D. Svenskens arbejdskammerater
- E. Lotterikollektøren
- F. Lægen

Fortælleforhold - hvem fortæller historien ? Hvor kan det ses ?

Hvilke steder i teksten gjorde indtryk på dig ? Hvorfor ?

Hvad har Martin Andersen Nexø, efter din mening villet med novellen ?

Miljø,

Hvilket miljø befinder vi os i ?

Klasseskel, undersøg datidens klasseskel, eksisterer der klasseskel i dagens Danmark ?

Hvad er lotteri ? Undersøg lotteri i dagens Danmark, betyder lotteri noget i dag ?

Afrunding

Martin Andersen Nexø's litteratur tager udgangspunkt i uretfærdigheder i samfundet. Hans sympati lå hos de svage i samfundet, hos Svensken og hans familie, der, hvis de skulle ud af fattigdommen, måtte ty til lotteri. Martin Andersen Nexø beskriver, hvordan håbløsheden fører til druk og selvødelæggelse. Martin Andersen Nexø tager i en stor del af sit forfatterskab udgangspunkt i selvoplevede ting. Vi ved, at han havde omkring 4000 lapper med notater og avisudklip, der kom til at danne baggrund, da han begyndte nedskrivningen af *Pelle Erobreren*.